

„SPRACHPFLEGE“

(Mėnesinis žurnalas vokiečių kalbos klausimais, Berlynas, 1958, leidykla „Die Wirtschaft“)

Jenos Fr. Silerio vardo universiteto Kalbos kultūros ir kalbotyros institutas, bendradarbiaudamas su Leipcigo Bibliografijos instituto vokiečių kalbos redakcija, Berlyne leidžia nedidelės apimties (1 spaudos lanko) mėnesinį žurnalą vokiečių kalbos klausimais „Sprachpflege“. Kaip rodo žurnalo pavadinimas (die Sprachpflege — kalbos kultūra), daugiausia vietos jis skiria stiliaus klausimams. Pagrindinis jo tikslas — įdiegti taisyklingą vokiečių kalbos vartoseną, kovoti su kalbos darymu, teršimu.

Tačiau, kovodamas su kalbos darymu, prastu stiliumi, žurnalas domisi ir gyvosios kalbos vystymusi. Normatyvinės gramatikos smerkiamos, tačiau liaudies vartojamos formos žurnalo yra pateisinamos.

Žurnalas „Sprachpflege“ nėra skirtas vien tik germanistams, kalbininkams. Jo skaitytojų ratas gana platus. Žurnalas nagrinėja labai daug praktiškų kalbos klausimų, todėl jis įdomus kiekvienam, kam tenka rašyti ir kalbėti vokiškai, susidurti su oficialių raštų rašymu bei redagavimu. Naudinga jį paskaityti ir paskaitininkams, ir kalbantiesiems iš viešosios tribūnos visuomenininkams, ir, žinoma, mums, vokiečių kalbos dėstytojams, kaip ir mūsų studentams germanistams. Žurnale randame daug medžiagos vokiečių kalbą studijuojantiems užsieniečiams. „Sprachpflege“ pateikia straipsnių ir teoriniais kalbos klausimais: gramatikos, žodžių darybos, leksikologijos, dialektologijos, stilistikos. Skaitytojai supažindinami su tokiomis aktualiomis problemomis, kaip vokiečių rašybos reformos ruošimas ir kt.

Žurnalas turi patarimų ir informacijos skyrių (Rat und Auskunft), kuriame spausdinami skaitytojų (tarp jų ir užsieniečių) klausimai įvairiomis temomis ir redakcijos atsakymai. Įdomus skyrius „Skaitytojų nuomonė“ (Die Meinung des Lesers), kuriame skaitytojai pareiškia savo mintis dėl vieno arba kito žurnale gvildenamo klausimo. Tai dažnai sukelia diskusijas. Jumoristiniame kampelyje „Viena akis juokiasi, kita verkia“ (Mit einem heiteren und einem nassen Aug) randame įvairių spaudoje, dokumentuose ir šiaip kalbos praktikoje pasitaikančių kuriozų; jie pateikiami su tam tikru humoristiniu eiliuotu posmeliu. Yra ir nedidelis recenzijų bei atsiliepimų skyrius, kur trumpomis anotacijomis skaitytojai supažindinami su įvairių leidyklų leidžiama literatūra kalbos klausimais.

Pabandykite čia duoti trumpą svarbesnių žurnalo „Sprachpflege“ 1958 metų numeriuose paskelbtų straipsnių apžvalgą.

Visų pirma sustosime ties žurnalo redakcijos straipsniu, antrašte „Markso ir Engelso minties ir kalbos galia“ (Gedankenkraft und Sprachgewalt bei Marx und Engels)¹. 1958 m. balandžio 9 d., „Komunistų partijos manifesto“ pasirodymo 110 metinių proga, Vokietijos Demokratinės Respublikos ministras pirmininkas Oto Grotevolis K. Markso vardo aukštojoje partijos mokykloje skaitė pranešimą aukščiau nurodyta tema. Šis pranešimas buvo išleistas atskira brošiūra², ir žurnalas „Sprachpflege“ spausdina atsiliepimą apie jį.

Savo paskaitoje O. Grotevolis pabrėžė, kad kelti kalbos kultūrą yra tiesiog politinė pareiga. „Markso ir Engelso kalba turi tokią įtikinimo galią todėl, kad jie puikiai mokėjo kalbą ir savo mintis reiškė paprastai, suprantamai, spalvingai... Visa, kas miglota, neaišku, painu, jiems buvo nepriimtina“. Toliau O. Grotevolis klausia, kokia vokiečių kalbos padėtis šiandien. Ir čia pat konstatuoja, kad kai kurie kalbėtojai, norėdami parodyti savo mokslingumą, mėgsta kalbėti painiai, sudarinėja ilgus painius periodus, primaišo į savo kalbą svetimžodžių, „nes nemoka minčių dėstyti trumpai. Aiški mintis reikalauja aiškaus dėstymo, o kas temoka kalbėti nusistovėjusiais šablonais ir vartoja vadinamąjį funkcionierių žargoną (Funktionärdeutsch), parodo, kad jam mintis nepakankamai aiški ir trūksta įtikinimo galios“ O Grotevolis smerkia ir per gausų dabar kalboje privisusių santrumpų vartojimą, nes sunku suvokti mįsles ir hieroglifus.

Kalbos paprastumo, kuklumo reikalauja ir prof. Eduardas Kelvelis (Koelwel) savo straipsnyje „Prieš funkcionierių žargoną“ (Überwindung des Funktionärdeutsch)³. Šitoks stilius paplito laikraščių, raštinių, oratorių kalboje. Dėl per gausiai vartojamų šabloniškų formulių, štampų, dirbinių, komplikuočių konstrukcijų kalba tampa išpūsta, nenatūrali. Ir kitame savo straipsnyje „Kai kurios „Komunistų partijos manifesto“ stiliaus priemonės“ (Einige Stilmittel des Kommunistischen Manifestes)⁴ prof. E. Kelvelis nukreipia skaitytoją į Markso ir Engelso kalbą. „Aiškų galvojimą lengva aiškiai išdėstyti“, — rašo autorius. „Manifesto“ kalba pasižymi minties nuoseklumu, logiškais, aiškiais išvedžiojimais. Straipsnyje randame daug pavyzdžių, iliustruojančių gyvą, taiklią „Manifesto“ kalbą.

Ar iš viso reikia tvarkyti, reguliuoti (Sprachpflege) kalbą, diskusine tvarka kelia klausimą skaitytojas V. Junemanas skyriuje „Skaitytojo nuomonė“⁵. Dabartiniu metu ne viskas kalboje yra gerai: prekybininkų, raštinės kalba skamba perdėtai, biurokratiškai; laikraščių, žurnalų kalba dažnai nepvalyta, nerūpestinga. Koks čia turi būti kalbininko vaidmuo? Ar jis nebus apšauktas puristu, jei reikalaus kalbos grynumo, valys ją nuo žargonizmų? Minėtas skaitytojas mano, kad reikia puoselėti kalbą, saugoti ją nuo darymo. Negalima toleruoti neleistinų kalbos reiškinių, nors jie būtų jau paplitę.

¹ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 11.

² O. Grotewohl. Gedankenkraft und Sprachgewalt bei Marx und Engels, Berlin, 1958.

³ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 3.

⁴ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 2.

⁵ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 9.

Vienu iš rimčiausių ir mums, vokiečių kalbos dėstytojams, labai naujingų žurnale paskelbtų darbų reikia laikyti dr. Kesterio straipsnių seriją, pavadintą „Mažoji stilistika“ (Kleine Stilkunde)⁶. Šie straipsniai išdėstyti beveik visuose 1957 ir 1958 metų žurnalo numeriuose. Juose nagrinėjami labai opūs vokiečių kalbai žodžių derinimo bei valdymo klausimai. Iš visų dr. Kesterio nagrinėjamų klausimų mes kiek plačiau pakalbėsime apie veiksmažodžių valdymo problemą, būtent, apie tokius atvejus, dėl kurių mūsų dienų kalboje yra skirtingų nuomonių. Per visus dr. Kesterio straipsnius raudona gija eina mintis, kad kalba yra gyvas, nuolat vystąs organizmas, ir kas vakar dar buvo laikoma klaida, bet šiandien plačiai prigijo ir yra aiškų, patogu, turi būti priimta. Kol naujoji forma dar nėra visiškai įsitvirtinusi, ji kurį laiką egzistuoja greta senosios, todėl nėra nieko nuostabaus, jeigu kalboje pasitaiko nevienodumų. Kalba pati sureguliuos šiuos svyravimus, ir nereikia dirbtinėmis dogmomis užkirsti kelią normaliai kalbai vystytis.

Labai gausu svyravimų veiksmažodžių valdymo srityje. Veiksmažodžių sistemoje genityvo linksnis linksta užleisti savo vietą datyvo ir akuzatyvo linksniams, nemaža veiksmažodžių svyruoja tarp datyvo ir akuzatyvo valdymo, o tai mokantis, ypač užsieniečiui, sudaro nemaža sunkumų. Autorius tokiais atvejais išaiškina, kur krypsta valdymas.

Iš visos daugybės dr. Kesterio alfabetine tvarka išdėstytų veiksmažodžių su valdymo svyravimais mes pasirinkome tokius, kurie įeina į būtiną mūsų studentų žodyną. Paimkime tokį visiems žinomą veiksmažodį, kaip *rufen*, kurio valdymas (akuzatyvas) šiandien nekelia abejonių: *Sie ruft mich in den Garten*. Bet kaip turi nustepti mūsų studentai, skaitydami Gėtės „Fauste“ žodžius *Wer ruft mir?* arba Šilerio *Ruf dem Pastor!* Autorius pataria elgtis atsargiai, vertinant, kas „klaidinga“, kas „teisinga“, nes datyvas čia yra senesnė forma, šiandien dar išlikusi pietiniuose dialektuose ir Sveicarijoje.

Veiksmažodžiai *abfragen*, *abhören* valdo dvigubą (asmens ir daikto) akuzatyvą: *Der Lehrer hat den Schüler das Gedicht abgehört (abgefragt)*. Tačiau dažnai sutinkamas ir asmens datyvas su daikto akuzatyvu: *Der Lehrer hat dem Schüler das Gedicht abgehört (abgefragt)*. Ši forma labai paplitusi ir taip pat turi būti laikoma teisinga.

Lohnen dabar vartojamas ir su genityvu, ir su akuzatyvu. *Es lohnt nicht die (der) Mühe*. Tačiau akuzatyvas palengva išstumia genityvą.

Kosten valdo datyvą ir akuzatyvą: *Es kostet mich (mir) ein Wort*, Abi formos šiandien yra teisingos. Tuo tarpu veiksmažodis *ekeln*, kuris taip pat vartojamas su abiem linksniais, beasmenėje konstrukcijoje labiau linksta į datyvą: *Es ekelt mir davor*, o asmeninėje sangražinėje konstrukcijoje — į akuzatyvą: *Ich ekele mich davor*.

Kündigen reikalauja asmens datyvo, bet daikto akuzatyvo: *Der Chef hat dem Sekretär gekündigt*, tačiau: *Ich habe den Vertrag gekündigt*.

Versichern valdo asmens datyvą ir daikto akuzatyvą: *Ich versichere dir meine Dankbarkeit*, bet vartojamas taip pat ir su asmens aku-

⁶ „Sprachpflege“, 1957, Nr. 7, 8, 9, 10, 11, 12; 1958, Nr. 1, 2, 3, 4, 5; 6, 7; 9; 10; 11,

zatyvu ir daikto genityvu: *Ich versichere dich meiner Dankbarkeit*. Abi formos šiandien yra teisingos.

Toliau autorius nagrinėja veiksmažodžių prielinksnio valdymo svyravimus. Su šiuo reiškiniu mūsų studentai susiduria labai dažnai.

Kaip, pvz., teisingiau sakyti, ar *ich trage die Regel in das Heft ein*, ar *in dem Heft*; ar *der Schüler schreibt das Beispiel an die Tafel*, ar *an der Tafel* ir t. t.?

Dr. Kesteris aiškina taip: datyvas vartojamas, kai veiksmažodis reiškia vietą, būvį, stovį, o akuzatyvas, — kai jis rodo, kad veiksmas krypta į tam tikrą tikslą, kas nors ko nors siekia, juda tam tikra kryptimi; tai jis iliustruoja šiais pavyzdžiais: *Die Punkte sind in der Zeichnung eingetragen* ir *Die Punkte sind in die Zeichnung einzutragen*. *Wir haben die Montage in unser Angebot eingeschlossen* ir *Die Montage ist in unserem Angebot eingeschlossen*. Tačiau būna atvejų, kada abu linksniai yra vartotini: *Er wurde sofort in das (dem) Krankenhaus aufgenommen*. *Die Tafel, auf der (die) ich schreibe...* Linksniį pasirinkti paliekama skaitytojui.

Nagrinėdamas galininkinių (tranzityvinių) ir negalininkinių (intranzyvinių) veiksmažodžių problemą, dr. Kesteris nurodo, kaip negalininkiniai veiksmažodžiai su galininko linksnio papildiniu daro vaizdingesnį, pagyvina stilių: *einen schönen Tod sterben*; *einen flüchtigen Blick schielen*; *sich die Lunge aus dem Leibe schreien* ir kt. Grožinėje literatūroje, didžiausių rašytojų kūryboje tokių atvejų gausu, pvz., *Da knicks test du höflich den höflichsten Knicks* (Heine) arba *...und glühtest jung und gut, betrogen, Rettungsdank dem Schlafenden da äroben* (Goethe).

Yra atvejų, kai veiksmažodžiai, seniau valdę genityvą, tampa galininkiniais, ir ten, kur rašytojai dar vartoja genityvą, pvz., *des Anblicks genießen* (vietoj *den Anblick*), *des Kranken pflegen* (vietoj *den Kranken*), jų kalba skamba senoviškai, kiek manieringai. Autorius ragina vengti tokių formų.

Savo straipsnių serijoje dr. Kesteris analizuoja dar nemaža įvairių rūšių pažyminių, priedėlių, aplinkybių ir duoda vertingų patarimų, kaip gerai ir skoningai juos vartoti.

Panašiais klausimais rašo ir kiti autoriai. Pvz., E. F. Kadenas straipsnyje „Dalyviai persveria“ (*Mittelwörter nehmen überhand*)⁷ klausia, ar reikia griežtai kovoti prieš vis gausėjantį dalyvių vartojimą atributyviniam pažyminiu. Tokios formos, kaip *stattgefundene Versammlung*, *stattgehabe Besprechungen*, iš normatyvinės gramatikos pozicijų yra neleistinos, tačiau dabar labai vartojamos. Kaip atskirti, kas leistina, kas neleistina? Kalboje pasitaiko ir tokių nepriimtinių formų, kaip *gekalbte Kühe*; *gezankte Kinder* ir pan. Autorius bando duoti taisyklę, kaip turi būti vartojami dalyviai-pažyminiai, tačiau ši taisyklė yra komplikauta ir reikalauja gero kalbos jausmo, o tai užsieniečiui sunkiai pasiekama.

⁷ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 10.

Taip pat ir prof. dr. Elizė Rizel (Elise Riesel, — Maskva) straipsnyje „Mokslinė kalbos kultūra“ (Wissenschaftliche Sprachpflege)⁸ pabrėžia, kad ne visada galima griežtai nustatyti, kas kalboje klaidinga, kas teisinga. Labai dažnai normų ir taisyklių gyvoji kalba nepatvirtina. Autorė duoda pavyzdžių — *bürgerliches Gesetzbuch*, *deutsche Literaturgeschichte* ir kt., kurie visuotinai priimti ir vartojami, tačiau juose žodžiai suderinti klaidingai (pažymins taikomas sudurtinio daiktavardžio pirmajam komponentui, o ne antrajam, kaip reikalauja gramatikos taisyklė). Tai yra normų pasikeitimo (pernormavimo) atvejai, ir negalima jų uždrausti cenzūros brūkštelėjimu.

Autorė siūlo visuose kalbos žurnaluose įvesti skyrių, kuriame būtų nagrinėjamas kalbos ir stiliaus normų judėjimas, senųjų normų nykimas, naujųjų atsiradimas. Tada lengviau būtų sekti kalbos vystymosi kryptį, nustatyti, kur klaida, kur sąmoningai pavartota stiliaus priemonė ar realus kalbos vystymosi procesas (pernormavimas).

Iš straipsnių, skirtų literatūrinių veikalų stiliui, nurodysime prof. dr. E. Rizel straipsnį, nagrinėjantį Majerio (Meyer) novelę „Plautas moterų vienuolyne“⁹. Šis straipsnis buvo parašytas žinomojo šveicarų novelisto C. F. Majerio 60-jų mirties metinių proga (1958. XI. 28). Čia, kaip ir kituose E. Rizel darbuose, kalbos analizė sujungiamą su veikalo literatūriniu nagrinėjimu. Autorė nustato novelės „Plautas moterų vienuolyne“ vietą kitų C. F. Majerio veikalų tarpe ir, polemizuodama su buržuaziais literatūros istorikais, įrodo, kad C. F. Majerio kūryba ne visada teisingai buvo vertinama. Majeris — herojinės tragikos meistras, tačiau jam būdingas ne vien tik tragizmas ir gilus patosas. Jis yra ir jumoristas bei satyrikas. Kaip tik šį Majerio kūrybos bruožą ignoruoja buržuaziniai literatūros tyrinėtojai. Prof. Rizel nuomone, novelė „Plautas moterų vienuolyne“ per mažai įvertinta, todėl autorė nori parodyti Majerį ne kaip tragiką, bet kaip jumoristą ir satyriką.

XIX a. Ciuricho literatai apibūdino šią novelę „linksmojo paviršutiniškumo“ veikalu, tvirtindami, kad Majeris šiame žanre negalys pilnai parodyti savo talento. Tačiau prof. Rizel nuomone, negalima neigti, kada novelė turi gilią mintį. Joje yra ir psychologizmo bei socialinių motyvų. E. Rizel parodo, su koku sąmoju ir jumoru C. F. Majeris piešia bažnyčios daromas machinacijas, ir kiekvienai situacijai randa atitinkamą kalbos formą. Kalboje atsispindi istorinis, nacionalinis ir socialinis epochos koloritas (istoriniai asmenų vardai, religiniai terminai, susiję su epocha kultūrinių ir literatūrinių sąvokų pavadinimai, kiek archaizuota veikiančiųjų asmenų kalba ir t. t.). Visus pateikiamus pavyzdžius autorė komentuoja ir tokiu būdu palengvina skaityti novelę. Nors C. F. Majeris kiek pakeitė istorinį foną, nes kodeksas, kurį italų mokslininkas Podžio rado moterų vienuolyne, buvo ne Plauto komedijos, o Kvintilijano veikalas, tačiau kaip tik tas bruožas, kad moterų vienuolyne surastos lengvapėdiškos Plauto komedijos, suteikia novelei jumoristinį toną.

⁸ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 2.

⁹ C. F. Meyer. Plautus im Nonnenkloster (Sprachlich stilistische Streifzüge). „Sprachpflege“, 1958, Nr. 11 ir 12.

Dėl aiškiai antiklerikalinio pobūdžio Majerio novelė „Plautas moterų vienuolyne“ yra įdomi ir aktuali mūsų studijuojančiam jaunimui, tačiau kalbos atžvilgiu studentų savarankiškam skaitymui sunkoka. Prof. E. Rizel analizė čia gali daug padėti.

1957 metais prof. dr. Rizel išleido knygą „Šilerio „Klastos ir meilės“ stiliaus ir kalbos studijos“¹⁰, ir 1958 m. žurnalo „Sprachpflege“ balandžio numeryje prof. Eduardas Kelvelis rašo šios knygos recenziją¹¹. Prof. Kelvelis vadina E. Rizel veikalą vertinga dovana visiems, kas mokosi kalbos ir stiliaus, ir rekomenduoja jį vokiečių studentijai. Šis E. Rizel veikalas mūsų studentams yra gerai žinomas, ir įdomu išgirsti, kaip jis vertinamas Vokietijoje.

Leksikologams ir kalbos istorikams įdomios ir vertingos medžiagos duoda prof. E. Rizel straipsnis „Visuomenės vartojamos kreipimosi formos ir mandagumo perifrazės“ (Anredeformen und Höflichkeitsperiphrasen im Gesellschaftsverkehr)¹². Siame darbe autorė nuodugnai gvildena vokiečių kalbos kreipimosi formų ir mandagumo perifrazių vystymosi istoriją. Pavyzdžiais parodoma, kaip per šimtmečius šios formos vystėsi, nyko, vėl atsirasdavo, kaip susiformavo mūsų dienomis vartojamosios formos *du, ihr, Sie*. Peržvelgdama vokiečių kalbos istoriją, autorė paaiškina šių formų vartojimo srities evoliuciją, jų semantinius ir stiliaus atspalvius.

Iš leksikologiniams klausimams skirtų darbų paminėsime prof. E. Kelvelio straipsnį, antrašte „Žodžių kūrėjai literatūroje ir kasdieniniame gyvenime“ (Wortschöpfer der Dichtung und des Alltags)¹³.

Rašytojai ir liaudies masės nuolat kuria naujus žodžius, tokiu būdu turtindami kalbos žodyną. Dažniausiai tokie naujadarai susikuria jau esamų žodžių pagrindu. Autorius apžvelgia vokiečių kalbos praeitį ir pateikia nemažai naujadarų pavyzdžių, nurodydamas jų kūrėjus. Ypač daug žodžių sukuriama kasdieniniame gyvenime. Tokie žodžiai kuriami pačios liaudies, ir jie atspindi to meto visuomeninį gyvenimą. Pvz., sunkiaisiais pokario metais Vokietijoje susiformavo žodžiai *Anhanglose* (pabėgėlių vaikai, netekę tėvų), *Pflegetante* (moteris, tėvams išėjus į darbą, globojanti svetimus vaikus), *Hungerbrett* (skelbimų lenta, kurioje skelbiami mainai, pvz., duona — cigaretės) ir pan. Tokie žodžiai gyvena neilgai, jie išnyksta, pasikeitus gyvenimo sąlygoms. Daug naujų žodžių teikia pramonė. Dabar dažnai sutinkami terminai *knitterfreie Krawatten*, *griffreines Kohlenpapier*, *Sichtfüller* (rašomosios plunksnos permatomas rašalo rezervuaras) ir t. t. Tačiau ne visi naujadarai prigijja kalboje ir paplinta. Atsitinka taip, kad žodis įtraukiamas į žodynus, bet gyvojoje kalboje nepriimamas ir faktiškai neegzistuoja. Taip atsitiko su kalbamojo straipsnio autoriaus pasiūlytu žodžiu *verliebsam* (linkęs įsimylėti). Jis buvo įtrauktas į Dudeno žodyną, bet neprigijo.

¹⁰ E. Riesel. Studien zur Sprache und Stil von Schillers „Kabale und Liebe“, Moskau, 1957.

¹¹ Ed. Koelwel. Sprache und Stil von Schillers „Kabale und Liebe“. „Sprachpflege“, 1958, Nr. 4.

¹² „Sprachpflege“, 1958, Nr. 9.

¹³ „Sprachpflege“, 1958, Nr. 12.

Straipsnis yra įdomus ir naudingas, tačiau jame pasigendame mūsų dienų naujadarų pavyzdžių, vaizduojančių socializmo sukūrimą Vokietijos Demokratinėje Respublikoje.

Spaudoje ir dabartinių rašytojų veikaluose mes kiekviename žingsnyje susiduriame su tokiais naujai susikūrusiais žodžiais, kurių, deja, autorius savo straipsnyje nemini.

Iš viso, reikia pasakyti, kad žurnale galėtų būti daugiau medžiagos, analizuojančios vokiečių kalbą socializmo kūrimo sąlygomis. Skaitydami vokiškus laikraščius ir žurnalus, sutinkame daug sutrumpinimų, kurie ne tik mums, užsieniečiams, bet, tur būt, ir daugeliui vokiečių ne visada suprantami. Literatūroje kalbos klausimais dažnai pasigirsta balsų prieš tokius sutrumpinimus. Žurnale „Sprachpflege“, bent paskutiniųjų metų numeruose, be O. Grotevolio paskaitos aptarimo, nėra nė vieno didesnio straipsnio, kur rimtai būtų pasisakoma prieš abreviatūras.

Žurnalas „Sprachpflege“ gana plačiai paplitęs Tarybų Sąjungoje. Dėl savo tematikos įvairumo ir jos aktualumo bei praktiškumo žurnalas naudingas ne tik vokiečiui, bet rekomenduotinas ir kiekvienam mūsų germanistui.

I. Vladimirovienė ir R. Toper

В. А. КОЧЕРГИНА. НАЧАЛЬНЫЙ КУРС САНСКРИТА

(Изд. АН СССР, М., 1956, 196 стр. Институт языкознания АН СССР.
Московский Гос. университет им. М. В. Ломоносова)

Санскритом в нашей стране интересуются не только языковеды, для которых основательное знакомство с ним является необходимым условием успешного изучения сравнительной грамматики индоевропейских языков и исторической грамматики русского, а также других славянских и балтийских языков. Еще в большей мере санскрит необходим всем желающим ближе ознакомиться с богатым культурным наследием индийского народа. Санскрит должны знать и филологи, и историки, и философы.

Однако пособия по изучению санскрита долго у нас не хватало. Изданные в дореволюционное время учебники санскрита на русском языке¹ для многих языковедов являются трудно доступными. Еще менее доступны учебник проф. Г. С. Ахведиани на грузинском языке². Понятно поэтому, что появление нового учебника для начинающих изучать санскрит было встречено с большим интересом, а участие в его составлении и издании таких солидных научных учреждений, как Институт языкознания Академии наук СССР и Московский Государственный университет имени М. В. Ломоносова, казалось бы, обещало его доброкачественность. Автор учебника, молодой лингвист В. А. Кочергина, имеющий

¹ В. Ф. Миллер и Ф. И. Кнауэр. Руководство к изучению санскрита, СПб, 1891; Ф. И. Кнауэр. Учебник санскритского языка, Лейпциг, 1908; Д. Н. Кудрявский. Начальный курс санскритского языка, Юрьев, 1917.

² Г. С. Ахведиани. Санскрит. Краткая грамматика и отрывки из классического санскрита и Ригведы, Тифлис, 1920.